

Nagy Sándor: A debreceni közüzemi vízszolgáltatás regionális szemléletű fejlesztése

A kiadás helyszíne: Hajdúböszörmény, 2014. 118 lap

„Mára az ivóvízellátás biztonsága mellett hazánkban is fokozottan előtérbe került a fenntarthatóság elvének érvényesítése, mivel, hasonlóan más európai gyakorlathoz, a magyarországi vízművek többsége az utánpótlódást meghaladó mértékben termel ki felszín alatti vizeket.” – indokolja a szerző mindjárt bevezetőjében témaválasztását. Ezt a témát dolgozta fel szerző a Debreceni Egyetem Mezőgazdaság, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar Kerpely Kálmán Doktori Iskolájában

2013-ban megvédett PhD értekezésében. A sikeres védelem nyomán a téma átdolgozásával vált a könyv egy, a *Baranyi Béla* professzor, az egykori doktorjelölt témavezetője, egyben a „*Végzett doktoranduszok értekezései a regionális tudományok köréből*” című sorozat szerkesztője által gondozott kiadványok újabb darabjává.

Nagy Sándor jelenlegi munkája is magán hordozza a sorozatban megjelent magas színvonalú művek átfogó, de ugyanakkor konkretizáló és előremutató szemléletét. A szerző abból indul ki, hogy a „túlhasználat” összetett negatív következményekkel jár, így például a fenntartott hozamú vízkitermeléssel együtt járó üzemeltetési költségek növekedését, a semleges pórusnyomás csökkenésével kimutatható térszinsüllyedést vagy a vízpotenciál csökkenése következtében esetlegesen bekövetkező minőségi változásokat. Emellett nem elhanyagolható a talajvízszintre, és ezen keresztül a felszín feletti ökoszisztémákra gyakorolt hatás sem. Széleskörű értékelése alapján megállapítja, hogy Debrecen és régiója tekintetében a környezeti célkitűzésként Víz Keretirányelvben meghatározott „jó állapot” 2017-re elvileg elérhető, ugyanakkor a szükség-

szerű beavatkozások végrehajtásához az időtényező mellett jelentős anyagi fedezetre is szükség van, amely Magyarország mai gazdasági viszonyai és kilátásai mellett nem elhanyagolható hátráltató tényezőt jelent. Felszíni és felszín alatti vízkészleteink védelmét hatékonyan szolgálta a kommunális eredetű szilárd és folyékony szennyezőforrások felszámolása, illetve a hulladékok és a szennyvíz fenntartott módon történő kezelése, amely Debrecen és térsége esetében egy sikeresnek tekinthető ISPA projekt keretén belül került megvalósításra.

Szerző álláspontja szerint ugyanakkor továbbra is megoldandó probléma maradt a TEVA Gyógyszergyár Rt. jelenlegi üzemi területén található korábbi talajvízszennyezés pontos lokalizálása és felszámolása, valamint a csatornázottság kiterjesztése Debrecen zártkerti övezeteire is. A környezeti problémák hatékony, regionális szintű megoldását sürgeti, hogy Debrecen nagyvárosi funkciót töltsön be, és jelentős agglomerációs övezet tartozik hozzá. Vízbázisaink védelme és fenntartható hasznosítása felelősségtudatos vízgazdálkodást kíván meg. A munkának különös aktualitást ad, hogy Debrecen és régióját érintő vízhasznosítási CIVAQUA program, amely a Keleti-főcsatorna vízének egyszerre népjóléti, mezőgazdasági, és természetvédelmi céllal történő hasznosítására irányul, ugyanakkor a program fő célja a Nagyerdő többcélú vízpótlása, természetes állapotának visszaállítása és megőrzése. Mára talán meglesz a döntéshozói akarat,

hogy a CIVAQUA program kiterjesztett megvalósulásával Debrecen gazdasági fellendülésére és az életszínvonal növekedésére is kedvező hatást gyakoroljon. Debrecen és régiója tekintetében fontos felszíni vízbázis a Keleti-főcsatorna, amely jelenleg öntözővíz ellátást, halastói vízellátást, ipari vízellátást, ökológiai célú vízellátást, időszakos belvízmentesítést, nádtermelést és üdülést is szolgál, de ezeken túl – az EU Víz Keretirányelv irányvonalához igazodva –, medréből lakossági ivóvíz kivételt is biztosít. Vize azonban sérülékeny a szennyező anyagok bejutásának lehetőségéből adódóan, emellett a szakvélemények szerint a csak rétegvíz kitermeléssel történő vízellátás a jelenlegi vízigények mellett sem vezetne hosszabb távon a készletek csökkenéséhez.

Szerző helyesen állapítja meg, hogy aktuális és megoldandó probléma a műtárgyak rehabilitációjának szükségessége, az ivóvíz kivétel veszélyeinek mérlegelése, az esetleges belvíz elvezetés szükségessége, illetve a Keleti-főcsatorna hasznosítási lehetőségeinek a jövőbeni kiaknázása. A vízszolgáltatás régiós szinten történő működtetése találkozik a Nemzeti Vízstratégia koncepciójával. A szakterülethez kapcsolódó, különböző közgazdasági szabályozóeszközök meghatározó célja a vízkészletek hatékonyabb allokációja és a kezelhetőbb vízhez kapcsolódó kockázatok mellett az, hogy a fenntarthatóbb és megbízhatóbb vízgazdálkodást célzó vízpolitika célkitűzéseit költség-hatékonyabb megoldásokkal lehessen

megvalósítani. Nagy Sándor kutatásai során részletesen vizsgálta a vízpolitikai programokat és projekteket, valamint jogszabályokat, különös tekintettel a vízbázisaink ökológiai állapotára, a debreceni víztermelés aktuális helyzetére és külföldi, elsősorban holland, már regionalizált vízpolitikai tapasztalatok átvételi lehetőségeire. Értékelte a hazai, illetve helyi, regionalizált vízpolitika megvalósíthatóságát az ökológiai és gazdasági vonatkozások figyelembevételével,

Nagy Sándor vizsgálta a vízgazdálkodás intézményi feltételeit is. Alátámasztotta, hogy van közös nevező a piaci szemléletű vízkitermelés és a fenntartható vízbázisvédelem között. A közüzemi vízszolgáltatás regionális dimenzióba helyezésének vizsgálatával igazolta az integrált rendszerek lehetséges szerepét. Megállapítása szerint napjainkban két, egymással ellentétes irányú folyamatot figyelhetünk meg a vízszolgáltatások üzemeltetési formájára vonatkozóan. Az elmúlt időszakban egyfajta privatizációs hullámnak lehetünk tanúi a közműszektorban. Ezzel egy időben jelentős állami üzemeltetői szerepvállalásra irányuló támogatottság is megfigyelhető, éppen az elmúlt évtizedek olyan irányú tapasztalatai következtében, amelyek szerint a magántulajdonú cégek rendre keveset fektettek be, azt is jelentős profitgaranciák biztosítása mellett valamint gyakorta magas áron nyújtották a szolgáltatásaikat. A vízszolgáltatás monopol piaci jellegének köszönhető, hogy a szolgáltatók egyrészt nem tudnak egymással

versenyezni több vásárló vonzásában, másrészt gyakran tapasztalható, hogy a társaságok elkerülik az egymással való versenyzést.

Az utóbbi körülmények nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy alacsony beruházási hajlandóság és gyakran magas áron nyújtott szolgáltatás egyaránt megfigyelhető volt a közműszektorban. A vízszolgáltatás társadalmi dimenziói kapcsán a szerző előremutató jelleggel állapítja meg, hogy, amíg a gazdasági élet szereplőinél lényegében a profitnak van prioritása, addig a politikai élet – leggyakrabban választási ciklusok által szűkített szemléletű és mozgásterű – szereplőinek mindezülig nem sikerült megszabni kellő hatékonyságú, országhatárokon átívelő globális kereteket, és nem tudtak megfelelő hatékonyságú válaszokat adni a változásokra. Az adottságok és az elkerülhetetlennek mutatózó változások mellett, a környezetvédelem problémájának megoldásakor a tudomány számára a saját mozgásterén belül maradván, a figyelmeztetés és az alkalmazkodás módjának a meghatározása marad az alapvető feladat.

Összességében ez a könyv a vízellátás környezeti hatásainak és a víztermelés gazdasági vonatkozásainak problémakörét értékeli, összevetve a lehetőségeket más országokbeli, elsősorban holland példákkal. A jó gyakorlatok és tapasztalatok alapján megfogalmazott következtetései és javaslatai Debrecenben és régiójában egy fenntartható és optimális méretű, regionális szinten szervezett lakossági vízszolgáltatási rendszer, azaz hatékony közüzemi

vízszolgáltatás kialakításához, fejlesztéséhez járulhatnak hozzá.

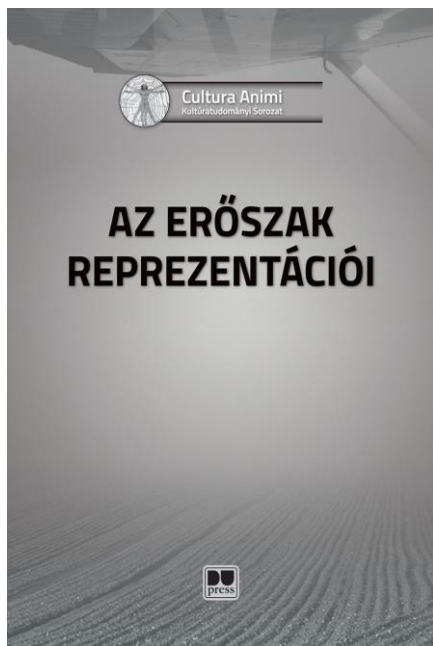
Nagy Sándor könyve szép példája annak, hogy hogyan lehet eljutni a globális gondolkodástól a helyi cselekvésig egy olyan meghatározó kérdésben, mint a fenntartható

vízkezelésgazdálkodás és annak ökonómiai és társadalmi összefüggései.

Tamás János

Az erőszak reprezentációi

Szerk. Pabis Eszter. Debreceni Egyetemi Kiadó. 2015. 204 lap.

A Debreceni Egyetem Kulturális Archeológia kutatócsoportja nem kisebb feladatra vállalkozott, minthogy a manapság az élet szinte minden szegmensében egyre gyakrabban megjelenő erőszak értelmezését tovább dif-

ferenciálja. E vállalkozás eredményeként jött létre Az erőszak reprezentációi című tanulmánykötet. A *Cultura Animi* könyvsorozat első köteteként megjelenő könyv olyan, egymástól távol álló tudományterületekről származó tanulmányokkal kívánja tovább pontosítani az erőszakról, és annak különféle megjelenési formáiról alkotott képünket, mint a teológia, filozófia, szociológia, irodalom-, színház- vagy jogtudomány.

Az interdiszciplináris erőszak-kutatás eredményeiről és problematikájáról című fejezetben a kötet szerkesztője, Pabis Eszter az erőszak-kutatás fő kérdését az erőszak definiálásának nehézségében látja: „az erőszakra irányuló szisztematikus kutatás egyik feltűnő problematikája épp ezért pont a módszertani-elméleti megközelítések sokfélesége és különbözősége, amely viszont